

ERDÉLYI GAZDA

ALTALÁNOS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

*Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG:

Kolozsvárt, belközép-utca 11. szám,
 hová a lap szellemi részét illető küldemények czimzendők.
Kéziratok nem küldetnek vissza.
 Előfizetési ára: egész évre 4 frt, félévre 2 frt.
 Az erdélyi gazdasági egylet tagjai ingyen kapják.

KIADÓHIVATAL:

Kolozsvárt, beltorda-utca 1. szám,
 („Közművelődés“ nyomdai részvénytársaság felvételi irodája).
 Ide küldendők a hirdetések, mindennemű melléletek, előfizetések és hirdetési pénzek,
 valamint a reklamatiók.
 Hirdetések a legolcsóbb árszabály szerint vétetnek fel.

TARTALOM.

Előfizetési felhívás.
 Körültekintés. Sz. P.
 A gazdasági rendszerről. Vörös Sándor.
 A repcepegácsa és a mustármag hatásáról. Székely Sándor.
 Rövid szakcselemények.
 A köles vetése. Mikorra kezdenek a magoncok teremni? — Savót a baromfiaknak.
 Vegyesek.
 Erdőbirtokosok figyelmébe. — Olasz és dalmát borok december havi importja — Kinestári bélyegzett vasúti fuvarlevelek kötelező használata. — Telepítés. — Az állami szőlőtelepek idei veszőtermése és a szőlővessző kiosztás. — Bor és sörküldemények Olaszországba. — A jelentékenyebb bortermő államok. — A keleti marhavész Oroszországban. — A keleti marhavész megakadályozása

Előfizetési felhívás

az „Erdélyi Gazda“ 1893-ik évfolyamára.

Nem tudunk, de nem is akarunk olyan nagy reklamot csapni, mint azt némely más lap ilyenkor tenni szokta. Nem, mert elvünk, hogy nem ígérünk többet, mint a mit adhatunk; sőt nemcsak, hanem inkább többet igyekezünk adni, mint a mennyit ígérünk.

Példa erre a lefolyt év is, úgy mint az ezt megelőző vala. Ebben az évben kicsi hián 100 oldallal adtunk többet, mint a mennyire magunkat köteleztük; közölt cikkeink gyakorlati irányuknál fogva pedig olyan természetűek voltak, hogy azokból olvasóink sok okulást merithettek és pedig annyival inkább, mert ezeket gyakran illusztráltuk szép kivitelű képekkel.

Nem lehet más célunk a jövőben is, mint hogy olvasóink igényeit, a lehetőség határan belül, kielégíthessük. És mert tudjuk, hogy az igények folyton nagyobbodnak, törekedni fogunk, hogy azoknak a fokozódott arányban megfelelhessünk.

Gondoskodásunkat képezi az eddigiek mellett, hogy hazarészünk különböző vidékeiről koronként tudósításokat közöljünk a mezőgazdaság állapotáról, valamint legjelentékenyebb állatvászaráinknak lefolyásá-

ról s az ott elért árakról, lapunk tartalmát pedig az eddiginél még változatosabbá tenni törekszünk.

Mint eddig, úgy a jövőben is a gyakorlati irányt tartva szem előtt, nyílt és őszinte szószólói leszünk hazarészünk mezőgazdasági érdekeinek: védelmezzük, a hol annak szüksége fenforog; de ha hibákat kell feltárnunk, kötelességünkben folyólag, megteszszük azt is, mert a javításnak első kelléke, hogy ismerjük hibáinkat.

Mezőgazdaságunk kulturájának fejlesztése, előbbre vitele képezvén a magvát a jövőben is összes törekvéseinknek, minden iránt ez adja meg az impulsust és szilárd meggyőződésünk, hogy lapunk hazarészünk mezőgazdasági kulturájának hova-tovább nélkülözhetlenebb lüktető ereje leend. Mert hát hol van még egy szaklap, a mely tisztán e hazarész érdekeiért lobogtatja zászlóját?

Sehol. Egyedül az „Erdélyi Gazda“ az. Önmagáért cselekszik, tehát Erdély gazdaközönsége, ha minél tömegesebben csoportosul ennek zászlója körül és ezt szellemi és anyagi támogatásával, hivatásának legmagasabb piederstájljára emelni segíti.

Megfogható alakban nyilvánul az a hatás, a melyet az „Erdélyi Gazda“ az utolsó két év alatt hazarészünk mezőgazdaságára gyakorolt s ez a hatás annál nagyobb leend a jövőben, minél jobban gyarapodnak lapunk szellemi és anyagi erői. —

Lapunk előfizetési díja:

Egész évre . . . 4 frt (8 korona)
 Félévre . . . 2 „ (4 „)

Az erdélyi gazdasági egylet tagja ingyen kapják.

Az előfizetési pénzek leghelyesebben postautalvánnyal küldhetők be.

Az „Erdélyi Gazda“
 szerkesztősége és kiadó-hivatala.

Körültekintés.

(Az erdélyi urbéri dézmkárpótlások ügye és az urbéri perek.)

Az erdélyi volt földesuri birtokosok a dézmának 1848. január 1-én történt megszüntetése folytán, tudvalevőleg, nagy mérvű károsodást szenvedtek az által, hogy az 1848. január 1-étől egész a dézma kárpótlás megállapításának időpontjáig, tehát 1858. év végéig, az e czimen élvezett jövedelmektől teljesen meg voltak fosztva.

Nem lenne jogos, sem méltányos, hogy az azon időszakra eső dézma jövedelmeket helyettesítő kamatokat, a volt földesuri birtokosok, habár utólagosan, meg ne kapják.

Ezen sérelem orvoslása végett többször folyamodtak úgy Erdély legtekintélyesebb birtokosai az uralkodóhoz és a magyar képviselőházhoz, mint az erdélyi gazdasági egylet a magyar kormányhoz, kérve és sürgetve Erdély volt földesuri birtokossága ezen sérelemének orvoslását.

Az erdélyi gazdasági egylet épen most egy éve nyújtott át kérelmet ez ügyben, az akkor Deesen időzött földmívelési miniszternek és ugyancsak a mult év május havában küldöttségileg tisztelgett e végett az illetékes minisztereknél; a kik akkor jóakarattal megígérték a jogos kérelem méltányos elintézését.

Azóta azonban még semmi sem történt. Épen azért örömmel értesültünk a felől, hogy Alsó-Fehérvármegye törvényhatósági bizottsága is ezen ügyet tárgyalás alá vette és ennek érdekében felterjesztést intézett a képviselőházhoz.

Felterjesztésében történeti sorrendben előadva az eseményeket, jelzi, hogy az 1848. évi erdélyi IV. és IX. t. cikkek megszüntették az urbériséget, de ez által, épen az urbéri szolgálmányok elvesztése miatt, a földesuri birtokosság jelentékeny veszteséget szenvedett. A törvényhozás érezve, hogy az elvont nagy értékű jövedelemért a tulajdonosokat méltányos kárpótlás illeti, a kármentesítést a nemzeti becsület védpajza alá helyezve, kimondotta, hogy „a magán földesuraknak az eddigi urbéri tartozásokkal felérő tőke érték, a közállomány által ki fog fizettni hiány nélkül.“

A bekövetkezett politikai események folytán ezen kötelezettséget a magyar kormány nem válthatta be és több mint egy évtized mult el, midőn az absolut kormány a dézmat vesztett földesurak jogos igényei meghallgatását és figyelembe vételét elhatározta.

Igy csak 1859. augusztus havában tették közzé a dézma váltság iránti bejelentésekre vonatkozó eljárási szabályzatot, melyet, a majdnem minden jövedelmétől megfosztott birtokosság kény-

Mindennemű

műtrágya.

A magas kormány kezdeményezésére folytán alapított

„HUNGARIA“ MUTRÁGYA-, KÉNSAV- ÉS VEGYI-IPAR RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG

ajánlja saját gyártmányu, tiszta kénsavval feltárt, elismert kiténő minőségű műtrágyáit: esontliszt-, spodium-, ammoniak- és ásványi superphosphatokat, párolt esontlisztet, Thomassalakot, chilisalétromot, kénsavas kálit és ammoniakot; különlegességeket, mint: szőlő-, répa-, rét-, kender stb. trágyát és mindennemű egyéb műtrágyát, kénsavat, réz- és vasgálicot. — Talaj-elemzések díjmentesen eszközöltetnek. Felvilágosítással és árjegyzékkel készségesen szolgál gyáraink központi irodája: V. Erzsébet tér 9. sz. II. emelet, hová levelek és megrendelések intézendők. — Telefon-szám 882.

Thomas-
salak.

telenségéből, elfogadott ugyan, de Ő Felségénél kérte jogos igényeinek teljes kielégítését.

A felterjesztés tovább kifejti a károsodás lényegét és mérvét azon értelemben és sorrendben, a mint az az erdélyi gazdasági egyletnek lapunk múlt évi 5-ik számában közölt feliratában is kifejtve van.

A felirat felhozza például a szászöldi dézmát, melynek $\frac{1}{4}$ -ét a fiskus, $\frac{3}{4}$ részét pedig a szász papok, tanodák élvezték, melyből a szász papok által birt $\frac{3}{4}$ rész kártalanítva lett, sőt az erdélyi 1848. VI. t. cz. 6. §. azt is kimondta, hogy: „a mennyiben a fiskusi dézma magán családok birtokába akár örökös szerződés, akár királyi adomány által jutott, a tulajdonos magán családoknak a közálladalom által leendő kármentesítése felől biztosítás nyújtott.”

Ennek megfelelően joggal kérhetjük — mondja a felirat — azt, hogy az akár szerződés, akár adomány útján egyes földes urak birtokába jutott fiskális dézma is kárpotoltassék, a fiskust illetett tizenegyed rész levonásával, mely eljárás a joggal és méltányossággal teljesen megegyezik s mely megváltásra vonatkozó eljárásnak törvényhozás útján való megállapítását az 1848. IV., illetőleg IX. t. cz. teljes végrehajtása érdekében, a mélyen tisztelt képviselőház bölcsességétől várjuk és reméljük annál is inkább, mert, mivel tudva van, hogy a legnagyobb anyagi veszteség az urbéri és dézma váltások késlekedésével és szükre szabott mértékével, épen az erdélyi részek birtokosságát sujtotta, mely birtokosságnak méltányos támogatása közgazdasági és nemzeti politikai tekintetben is teljesen indokolt.

Ugyancsak Alsó-Fehérvármegye törvényhatósági bizottsága az erdélyi birtok rendezés ügyében is feliratot intézett a képviselőházhoz, melyből kiemeljük a következőket:

Azon körülmény, hogy két évtized alatt immár harmadszor teszi a törvényhozás bölcs tárgyalása és határozata tárgyává az erdélyi részek birtokrendezési, arányosítási és tagosítási ügyeit, önelégedéssel tölt el bennünket, tapasztalva, miszerint a mélyen tisztelt képviselőház a különleges viszonyok között fejlődött helyzetünk bonyodalmaikat eloszlatni, a nem csekély zavarokra és károsodásra vezetett, hiányos intézkedések elenyésztesítésével birtokviszonyainkat a haladó kor-nak megfelelően szabályozni és rendezni kívánja. A 854. szám alatt benyújtott törvényjavaslatot szintén a jelzett cél előmozdítására irányított tervezetnek találjuk, s habár annak egyes részleteire nézve lennének is észrevételeink, sokkal fontosabbnak találunk egy általános jellegű alapintézkedést, melynek czélszerű kibővítése részben világosabbá tenné a czélzott eljárást, részben pedig végleges rendezésre alkalmat adva, egy forma hiba miatt megszüntetett keresetek újból való felvehetése által méltányossági szempontból is alkalmat nyújtana a sokat vesztett birtokosság jogos igényeinek tisztázására. Kérésünk ugyanis ez: Az 1880. XLV. t. cz. némely határozatainak módosításáról és kiegészítéséről szóló 854. számú törvényjavaslat 4. §-ának azon határozata, miszerint, „oly címek alapján, melyek a kereset beadásakor a zárhatáridők elmulasztása miatt már el voltak enyészve, a támasztott igényeknek helyet adni nem szabad.” ne terjesztessék ki az 1880. XLV. t. cz.-hez kiadott ministeri utasítás 6. §-a alapján a telekkönyv be nem adása miatt elutasított keresetekre, hanem az illető felperek kérelmére az ily perek is tárgyalandók legyenek, a fél vagy a bíróság által beszerzendő bizonyítékok és telekkönyvi kivonatok alapján. Ha ezen javaslatunk, megfelelő határidő felvétele mellett, meghallgatásra találna — a mit tisztelettel kérünk: számos oly igény nyer jogos megoldást, mely a jelzett ministeri rendeletben, 6. és 9. §-okban, előírt zárhatáridők vétlen elmulasztása miatt elveszettnek tekintett, holott a birtokviszonyoknak 1848. utáni átalakulása s ez átalakulást feltüntető birtok-nyilvántartások akkori hiányossága, számos esetben lehetetlenné tette, az előírt határidő alatt, a hiteles adatok pontos beszerzését.

Mi melegen üdvözljük Alsó-Fehérvármegyét ezen mindkét ügy érdekében történt fellépése

alkalmából és igen üdvösnek s ezen fontos ügyek gyorsabb megoldására vezetőknek tartanók, ha a többi érdekelt vármegyék is szót emelnének és közös actiót indítanának ezek érdekében, támogatva így a vezérszerepet vivő erdélyi gazdasági egyletet.

Sz. F.

A gazdasági rendszerről.*)

I.

Mikor a legegyszerűbb mindennapi dolgainkba is fogunk, előre megállapítjuk magunkban, hogy dolgainkat hogyan, milyen módon, milyen erővel s milyen sorrendben végezzük. Miért tesszük ezt? Nyilván azért, hogy időnket és erőnket jól használjuk fel s hogy azt, a mit elvégeznünk vagy elérni akarunk, el is elvégezzük, hátra ne maradjunk, szóval, hogy czélt érjünk.

Dolgainknak előre való megfontolása, átgondolása és eszünkben való elrendezése annál inkább szükséges lesz, mentől fontosabb az a munka, a melyet végezni akarunk; mentől többféle ága van annak, mentől különbözőbb időre és helyekre terjed ki az, mentől folytonosabb az és mentől több olyan résszel érintkezik, a melyek már rajtunk kívül esnek.

Ilyen foglalkozás a mezei gazdálkodás is. Folytonos, meg nem szakadó és nehéz munkából álló vállalat ez, mely különböző időben és helyeken veszi az erőt igénybe, sokféle ágazata van és a saját körén kívül álló más foglalkozási ágakkal is sűrűn érintkezik. Nagyon szükséges tehát a mezei gazdálkodásban az, hogy végzendő dolgainkat úgy az egyes gazdasági ágaknál, valamint a gazdaság egész szervezete fölött előre megfontoljuk s eljárásunkat előre megállapítsuk. S mikor ezt az egyes ágaknál megcselekedjük, akkor azt mondjuk, hogy a gazdaságnak abba az ágába bizonyos rendet hozunk be s ha ezt a rendet a gazdaság minden ágára kiterjesztjük, akkor azt mondhatjuk, hogy gazdaságunknak egész rendszerét kitéztük, megállapítottuk.

Rend és rendszer minden foglalkozásnak és a mezei gazdálkodásnak is éltető levegője, első törvénye és a sikernek első föltétele.

Nem kell bizonyítani, hogy rend nélkül nem állhat fenn semmi, nem boldogulhat senki. A rendetlen mesterember, a rendetlen kereskedő megbukik, a rendetlen cselédet, tisztet, hivatalnokot elbocsátják. A rendetlen gazda sorsa olyan, mint a háborgó vizen hanyódoó sajkaé, ideig-óráig tarthatja magát, de aztán elmerül. A gazda rendetlen munkájának, kapkodásának jó vége, jó eredménye nem lehet.

Rendet és rendszert kell tehát behozni minden gazdának a maga gazdaságába.

Egy kitünő gazda és író azt mondja: „Bármily hatáskört válasszon is az emberi tevékenység, a munkát mindenkor rendszeresen kell megindítani és keresztül vezetni, nehogy az erők eltekoztassanak, vagy eredményükben megcsorbittassanak, vagy céluktól eltérjenek. Minden üzlet bizonyos rendszerhez van kötve; minden gazdaság bizonyos szerkezetet kíván, a melyet ismét bizonyos szabály vezérel.”

A mezei gazdaság is egy üzlet, melyben hasznos javakat, terményeket állítunk elő s ezeket értékesítjük. Ennek az üzletnek a rendszere az a megállapodás, hogy miket állítsunk elő s azokat hogyan értékesítsük; ehhez képest a gazdasági termelésnek több ágát, több oldalát karoljuk fel és üzzük, ezek az ágak és az ezek üzéséhez szükségeltető kellekek képezik a gazdaság szerkezetét és hogy ezeknél az ágaknál hogyan járjunk el külön-külön, azt az a szabály mondja meg, a melyet az egyes ágak természetének ismeretéből meríthetünk.

*) Mutatvány Vörös Sándor a kolozsmonostori m. kir. gazd. tanint. igazgatójának, „A gazdaságok berendezéséről,” az Erd. Gazd. Egylet irod. szakoszt. könyvkiadó vállalatában épen most megjelent kiváló szakfűzetéből, melynek részletes ismertetését jövő számban közöljük.

Szorosabban véve a dolgot, a gazdasági rendszer alatt azt a szabályt, azt az átgondolt tervet kell értenünk, a melyet a gazda minden körülményt számba véve a végből alkot meg, hogy a gazdaság főjövedelemforrását, a termelés főtárgyait, ezeknek egymás között való arányát s ehhez képest a gazdaság berendezését és kezelésének rendjét megállapítsa és ezek által az üzlet sikerét biztosítsa.

A gazdasági rendszer megállapításánál számba kell venni mindazokat a körülményeket, a melyek a gazdasági termelésre és a termények értékesítésére befolyással vannak. Ezeket a körülményeket két csoportba oszthatjuk és pedig szólhatunk az egyik csoportban a gazdaság *belső* viszonyairól, a másik csoportban a *külső* viszonyokról.

A belső viszonyok közé tartoznak a birtok éghajlati s időjárás viszonyai, továbbá a talaj miősége, a birtoknak fekvése s a földeknek tagosulata s a majorhoz közeli vagy távoli fekvése. Ezek a föltételek szabják meg azt, hogy a gazda a birtokán mit termeszthet és ezek szabják meg a mivélségi ágak beosztását és terjedelmét. Nem kell bizonyítani, hogy az olyan birtokon, a melynek az éghajlata szelid, időjárása kedvező, azaz van elég esője, melege a maga idejében, a melynek talaja jó termő erőben van, fekvése sík vagy legalább is nem meredek, az ilyen birtokon lehet természetien legbecsesebb növényeinké, az ilyen birtoknak a földjéből nagy részt eke alatt lehet tartani, de nem így az olyan birtokon, mely már hideg vidéken fekszik, talaja szegény, fekvése hegyes-völgyes, szakadozott s földjei is szerte és az udvartól nagy távolságra fekszenek. Nyilván más terményeket kell itt fölkarolni és a földeket más használat alá venni, mint az előbbi helyzetben lévőket. A birtoknak ezen belső, mondjuk: természeti viszonyai szabják meg tehát a földek hasznóvételének, a termelésnek a nemét és a módját, mert valahol csak azt a terményt lehet előállítani, a melynek a sikerüléséhez az alapföltételek meg vannak.

De ezeken a belső vagy természeti viszonyokon kívül a gazdaság rendszerének megállapításánál döntőleg hatnak még a külső, azaz a birtokon kívül álló, azt körülvevő föltételek és körülmények; ilyenek a piac, annak közelsége vagy távolsága, az ahhoz vezető utak, vasutak jelenléte vagy hiánya és így a szállítási-olcsósága vagy drágasága; a legközelebbi piacnak vagy városnak a népessége és fogyasztása; határoz az, hogy minek van ott a legjobb kelen-dősége; van-e ott élénk kereskedelem, forgalom; vannak-e ott gyárak, pénz-, hitel-s biztosító intézetek, a melyekre a gazda rászorul. A birtok helyén vagy legközelebbi szomszédjában a munkások bősége vagy szüksege, a népnek gazdasági munkákban való jártassága, szorgalmas volta, erkölcsi, egyszóval az életnek minden ága, része hatással lesz a gazdaságra. Ezeket a körülményeket egy szóval *közgazdasági* viszonyoknak nevezzük.

Ezek a viszonyok aztán megmondják a gazdának, hogy mit termeljen, mit állítson elő; mert ésszerűen csak azt fog termelni, a mit megvesznek, megfizetnek. Oktalanság lenne olyas valamit előállítani, a mi senkinek sem kell; az ilyen dolog az előállítónak a nyakán marad, veszt rajta. De ezek a közgazdasági viszonyok még más irányban is hatással vannak a mezei gazdaság rendszerére; mert a ki például közelebb van a piacához, az a terményeért jobb árt kap, mint a ki távol van attól, mert ennek nagyobb szállítási költséget kell hordoznia s most a piac-hoz közelebb eső birtokos több költséget fordíthat gazdasága berendezésére, mint a távolabbi, a kinek kevesebb költséggel egyszerűbben kell már gazdálkodnia. Így jönnek létre azután a fogyasztó központ, a piac körül a gazdaságoknak és a gazdasági rendszereknek a különböző alakjai. A piac-hoz legközelebb eső gazdaság, mint-hogy mindenét minden időben jól tudja értékesíteni s jövedelmei biztosak és magasak, több munkával, több költséggel is gazdálkodhatik, magát bővebben fölszerelheti a szükséges épületekkel, eszközökkel, állatokkal és mindennemű

kellékekkel, a gazdaság mindezeket megbirja. A ki már távolabb esik a piactól, a távolság árnyában kell, hogy csökkentse, mérsékelje üzleti kiadásait, olcsóbban, egyszerűbben kell, hogy gazdálkodjék. Elérkezik az a határ is, a hol a gazdaságban a költségeket a legkisebb mértékre kell leszállítani s olyan gazdasági ágat kell üzni, a melynél csak kevés munka kívántatik s az illető gazdasági ág terményét nem kell szállítani, hanem elszállítja magamagát, tehát csak állattenyésztést lehet üzni s itt is az állatokat a leg-egyszerűbb módon, természetes legelőkön kell tartani.

Különböző alakjai lesznek tehát a gazdaságoknak az ő természeti és közgazdasági viszonyaik szerint. Ezek közül a gazdaságoknak azt az alakját, a melyben a birtokokat minden szükséges kellékekkel bőven felszerelve találjuk, a hol sok munkát és költséget fordítanak a gazdaság folytatására, a hol tehát a természet (ég-hajlat, talaj, fekvés) mellett a munka és a tőke is bőven van alkalmazva: *belterjesnek* mondjuk. A hol pedig ezzel ellenkezőleg legtöbbet várnak a természettől és kevés munkát és tőkét, azaz költséget alkalmaznak, a hol a birtok felszerelése igen egyszerű vagy épen szűkös, az olyan gazdaságot *külterjesnek* hívjuk. E közt a két szélsőség között van az arany középut, azaz egy olyan gazdaság, a melyben meg van minden, a mi szükséges, semmi, a mi felesleges, a munkáltatás és a kezdés egyszerű és rendes, a hol tehát a három fő erő közül: a természet, munka és tőke közül, egyik sem szárnyalja túl a másikat, a hol szóval egy rendes, jól felszerelt gazdaságot látunk, *középterjesnek* szokás nevezni. Tehát szólhatunk bel-, közép- és külterjes gazdasági rendszerekről. Ezekkel az elnevezésekkel a közéletben azt is szokták érteni és jelenteni, hogy a belterjes gazdaságok fejlettek, előre haladtak, tehát jobbak, a külterjesek ellenben fejletlenek, elmaradtak, tehát rosszabbak.

Csak hogy a kik így ítélnék, azok hibáznak. Mert a dolgok természetéből és az előre bocsátottakból foly az, hogy a belterjesség még maga nem igazolja a célszerűséget és az okszerűséget; mert lehet a belterjesség hibás is, ha az nem a maga előfeltételei között lett megvalósítva. Belterjességhez fejlett, előrehaladt közgazdasági viszonyok kellene, ezek között a gazdaságok belterjes berendezése célszerű és okszerű; de fejletlen közgazdasági helyzetben, a külterjes gazdálkodás lesz a maga helyén, tehát ezen rendszer lesz indokolt.

Vörös Sándor.

A repcepegácsa és a mustármag hatásáról.

Dr. Pott Emil „Die Landwirtschaftliche Futtermittel“ című könyvében felsorolja, hogy mely gyomok fordulnak elő a repcében; a többek között a következőket említi meg: *Thlaspi arvense*, *Setaria viridis*, *Sinapis alba*, *Sinapis nigra* stb., és így folytatja: ezek közül különösen a fehér és fekete mustár veszélyes; mert nem ritkán halálós kimenetelű gyomor-bél, vese és húgyhólyag-gyuladást, esetleg elvetélést okoz.

Egyes szerzők szerint „a mustármagvak porrá törve, relative nagy adagban sem károsak, sőt Hertwig szerint, a lovak 2—500, szarvasmarhák 700 g. mustármag elfogyasztása után semmi feltűnő betegségi tünetet nem mutattak;“ de ennek — úgy látszik — nincs semmi alapja; mert a mustármagvak Fröhner gyógyszerkönyve szerint 35% zsíros olajat, azonkívül myrinsavas káliumot, myrosint stb. tartalmaznak; a myrinsavas káliumból pedig a test hőmérsékénél, illetve a gyomor nedvében kiválik a mustárolaj.

A szakkönyvek szerint, a repcepegácsában gyakran szokott előfordulni a mustármag és —

a mint Dr. L. Posner Berlinben kiadott orvosi könyvében megemlíti — kis adag után igen gyakran, nagy adag után pedig majdnem minden alkalommal hasmenést okoz. Dr. C. D. Harz szintén megemlíti, hogy a mustármagvak gyomor és bélgyuladást okoznak.

Hertwig kísérleteinek eredménye azonban nemcsak az idézett szakmunkák szerint téves, hanem a következő mikroskopi vizsgálat alapján is.

Ugyanis gróf Széchenyi Sándor nagy-doroghi (tolnamegyei) uradalmának egyik gazdaságában a hizó ökrök egy alkalommal egy napra 9000 kg. élősúlyra 2 kg. repcepegácsát kaptak, mire nagyfokú hasmenés állott be. A pogácsa adagolását egy ideig beszüntették; azonban fenti arányban ismételve, mindig ugyan olyan hatást észleltek.

Ezen pogácsából a nevezett gazdaság jószágfelügyelőse 1 liternyi beküldött a budapesti m. kir. állami vetőmag-vizsgáló állomáshoz megvizsgálás végett. Az állomás pontos és szigorú mikroszkopiai vizsgálat alapján kimutatta, hogy a kérdéses pogácsa nem csekély mennyiségű mustármagburkot tartalmaz. E vizsgálat szerint a hasmenés a mustármag hatásának tulajdonítandó.

A mustármagmentes repcepegácsa mérték nélkül takarmányozva szintén káros, mert például a fejős teheneknél 1 kgnál nagyobb adag után a tej és vaj különös ízt vesznek föl. Hizó ökröknel 2 kgnál; juhoknál 100 kg. élősúly után 300 gramm és sertéseknél 250 grammnál nagyobb adagok, szintén károsnak bizonyultak.

A gödöllői m. kir. korona-uradalom haszti gazdaságában a borzderes fejősök részére épen úgy, mint az igás ökrök részére darabonként és naponként $\frac{1}{2}$ kg. pogácsát adagolnak száraz por alakban a szecska közé keverve. Ily adagolás után kedvező hatást észleltek.

Budapest.

Székely Sándor.

Rövid szakközlemények.

A köles vetése. Ha a talaj tiszta gyomment s rögeit a tél fagyja kellőleg megporhanyította, akkor lehet kölest őszi szántásba vetni, de ez esetben is csak úgy, ha a mag közvetlenül a tavaszi kalászosok elvetése után jut a földbe, nem pedig májusban, vagy június elején, mint sokan szokták, mert ily időben már a gaz annyira felverné a földet, hogy egészen elnyomná a kölest s igazán nem fizetne úgy, mint a „köles.“ Persze ez esetben is a talajnak porhanyító ekével (grubber) megjárását elkerülhetlennek tartom, mert egyedül a fogásra bízni a föld felületének köles alá való elkészítését, elégtelennek vélem annál is inkább, mert tudvalevő dolog, hogy a köles a talaj rendszeres munkálásért hálás szokott lenni. Vannak azonban esetek, melybe a vetést könnyű volt megejteni, hogy a legkorábbi köles-vetést sem volt tanácsos őszi szántásba tenni, mert a rengeteg nagy mennyiségben s hosszú ideig szántóinkon nyugvó hó s ebből keletkezett víz annyira megnyomta a talaj felületét, hogy az teljesen megkeményedett és a fogás csak ugrált rajta anélkül, hogy bele ment volna, persze ily sziklaszerű földön a vetőgép sem tudott volna magházakat csinálni s a köles fent maradt volna a verébbad nagy öröme. Próbáltuk a grubberozást, de hasztalan, lovaink alig bírtak húzni az eszközt s az eredmény negatív volt, mert porhanyó talajfelület helyett emberfej nagyságu hantokkal borított földet kaptunk; mi volt mit tennünk, neki állítottuk az ekét s sekélyen bár (3—4) keskeny barázdákban felszántva jól duplán megfogasoltuk a táblát s lett olyan pompás földünk, mint a parancsolat.

— **Mikorra kezdenek a magoncok teremni?** E kérdésre Spachtholcz József vádortanító a következőket közli: A magoncok a magvetéstől számítva a tizedik évben hoznak rendesen termést, azonban az első évi termésről nem szabad még ítéletet hozni; mert az többnyire fejletlen és fanyar ízű. A második évi termés egészen jó. Ez némileg az oltott fáknál is így van. Ezen körülményt már ezelőtt több ezer évvel Mózes is tudta és valószínűleg ezért ígatta törvényébe, hogy a fának csak a harmadik évi terméséről szabad enni. Kertemben már több magonrz hozott termést. Volt ezek között egy almafa, a melynek gyümölcse hasonlított némileg az arany parménhoz, az első termése azonban olyan fanyar volt, hogy még mártásnak sem lehetett használni. A második évi már jobb volt, a harmadik évi már olyan jó volt, hogy a fájáról letépve már enni lehetett és a napszámosoktól nem lehetett medőrizni.

— **Savót a baromfiaknak.** A savótól a tyukok sokat és jól tojnak. A savót nem tisztán kell adni, hanem liszttel vagy korpával keverve, avagy főzzünk burgonyát, zúzzuk ezt össze és azután eresszük fel savóval. Ügyeljünk azonban, hogy ezen keverék a teknőbe meg ne savanyodjon, illetőleg, ha megsavanyodott, ne etessük fel a baromfiakkal.

Vegyes közlemények.

— **Erdőbirtokosok figyelmébe.** A kolozsvári erdőfelügyelőség javaslata folytán a megyei erdészeti bizottság felhívja az erdőbirtokosokat és erdőtiszteket az apáca-gyapocsz megfigyelésére s arra, hogy mindenütt ott, hol a folyó évben peték lerakattak, azok aránylagos számát próba felvételek alapján állapítsák meg s a megfigyelések eredményét s illetve a peték számát és azt, hogy azok mely erdőrészen (köz-ségi határ) s főleg a törzsek mely magassági részén fordulnak elő, a bizottságnak legkésőbb 1893. évi január hó végéig az 1879. évi XXXI. tárvénycikk 14. és 15. §§-ban foglalt rendelkezésekhez képest s a törvényes következmények terhe alatt bejelentsek.

— **Olasz és dalmát borok december havi importja.** Naponként szállítanak borokat a magyar kikötőbe Olaszországból és Dalmáciából; a hozatalok tetemesek és ha figyelembe vesszük, hogy még mindig olcsóbbodik az olasz bor, a helyett, hogy a nagyobb forgalom által áremelkedés mutatkoznék, konstatálnunk kell, hogy Olaszországban a borfelesleg óriási mennyiséget tehet ki és az eddigi behozatal csak jelentéktelen részét képezheti a jövőben kivitt, illetőleg hozzánk importált olaszországi boroknak. Olaszországban a kivitelképes borok — természetesen minőség szerint — 15—30 lira között ingadoznak, a jobb minőségű borok 35—45 lira között és a kitűnő csemege borok 50—60 lira között, tehát a legdrágább bor Olaszországban olyan áron kél, a milyen áron Magyarországon a leggyengébb minőségű borokat lehet kapni. Ha már most tekintetbe vesszük, hogy a viteldijak és vám, továbbá a kezelési költségek az első magyar piacra alig tesznek ki 4—4.50 arany forintot hektoliterenként, önként érthető, hogy az olasz borokkal könnyen meg lehet hódítani a borhiányban szenvedő magyar piacokat. A statisztikai adatok szerint behoztak Magyarországra, illetőleg Fiuméba december 1-től 14-ig összesen 48.270 mm. dalmát eredetű bort és 28.621 mm. olaszországi bort; a múlt hóban megfelelő időben behoztak 25.522 mm. dalmát és 67.654 mm. olasz eredetű bort, vagyis az Olaszországból importált borok mennyisége e hóban csökkent. Figyelemmel azonban azon körülményre, hogy december 15-től 18-ig behoztak mintegy 30 ezer métermázsas olasz bort, a múlt hóban megfelelő időben csak 4384 mm-ászt, joggal állíthatjuk, hogy Olaszország a folyó hóban is a múlt hónapnak megfelelő mennyiséget, azaz mintegy 117 ezer métermázsát fog importálni a magyar kikötőbe.

— **Kincstári bélyegzett vasuti fuvarlevelek kötelező használata.** A „Budapesti Közlöny” legközelebbi száma rendeletet közöl, mely szerint 1893. évi január hó 1-től fogva vasuti árufuvarozásoknál csakis a m. kincstár állományodjából kikérülő bélyeges fuvarlevél használható.

— **Telepítés.** Bethlen András gróf földmívelési miniszter a Pesti Napló jelentése szerint elhatározta, hogy Krassó-Szörénymegyében a bálinczi járásban fekvő nagy kiterjedésű állami birtokot parcellázza s magyar telepítvényesek közt amortizációra ki fogja osztani.

— **Az állami szőlőtelepek idei vésztermése és a szőlővessző kiosztás.** Az állami szőlőtelepeken idén termeltetett 3.584.000 drb. amerikai és 1.926.000 drb. európai fajta részint sima, részint gyökeres szőlővessző. Ugyanazon évben mintegy 900.000 db. amerikai alanyra ojtott szőlőajtvány készített, melyből megerezt és szigorú átvizsgálás után mint egészséges, ép ojtvány, kiadhatónak ítéltetett 356.000 drb. Ezzel szemben a magán szőlőbirtokosok által megrendelt és a községi, egyesületi, s hatósági közcélú telepek részére díjtalanul kértetett összesen: 3.594.000 drb. amerikai, 2.180.000 darab európai vessző és 1.050.000 drb. szőlőajtvány, vagyis együtt 6.824.000 drb. Mint ebből látható, a megrendelt vesszők és ojtványok mennyisége már végösszegében is meghaladta a készletet, de ezen kívül még az az eset is állott elő, hogy míg egyrészt egyes fajtákból 10–15-ször annyit is kértek, mint a mennyi rendelkezésre áll, másrészt több faj iránt aránylag oly csekély volt a kereslet, hogy ezekből még jelentékeny készlet maradt fenn. Ennek következtében a megrendelt szőlőfajtákból — az állami telepek saját szükségletének levonása után — mindössze csak 1.787.000 drb. amerikai, 920.000 drb. európai szőlővessző és 356.000 drb. ojtvány, vagyis összesen a megrendelt, illetve a közcélú telepek részére kérelmezett 6.824.000 daraból csak 3.062.000 drb. volt kiutalványozható. A kiutalványozott 1.787.000 drb. amerikai vesszőnek 72 százaléka, vagyis 1.297.000 drb. a közcélú telepek részére ingyen adományoztatott, s csak a többi adatott el pénzért a magánbirtokosoknak. Azok a szőlőfajok, a melyekből még készlet maradt fenn, a következők: a) amerikai fajok: Riparia Sauvage, Violla; b) európai fajok: Kékfrankos, Lagrein, Kis burgundi, Oporto, Teroldego, Auvernas, Kővér szőlő, Piros Tramini, Szerémi Zöld, Zöld Sylvani, Zöld Veltelini. Ezekre a fajokra a ministerium még ezután is fogad el megrendeléseket. Szőlőajtványok ellenben már egyáltalában nem kaphatók egy fajból sem.

— **Bor- és sör küldemények Olaszországba.** A földmívelésügyi miniszter rendeletet intézett a pénzügy-, illetve a vámigazgatóságokhoz a vejelemzési igazolványok kíséretében Olaszországba küldendő bor- és sörküldemények vegyi vizsgálatának eszközzése céljából szükségelt mintáknak alapul szolgáló mennyiség és alkalmazási módja tárgyában. A rendeletet a „Földm. Ért.” múlt évi utolsó száma közli, megjelölve egyúttal azon intézeteket, melyek a vegyi vizsgálatot eszközölhetik. Ezek: az orsz. m. k. chemiai intézet és központi vegyikísérleti állomások Magyaróvárt, Keszthelyt és Kőszövért; az utóbbi kettő azonban csak borküldemények megvizsgálására van felhatalmazva.

— **A jelentékenyebb bortermő államok bortermése 1891-ben, az eddig megjelent hivatalos kimutatások szerint a következő volt:**

Olaszországban	34.970,000 hektoliter
Franciaországban	30.130,000 „
Spanyolországban	24.000,000 „
Ausztriában	3.005,000 „
Magyarországban (Horvát-Szlavonia nélkül)	1.396,000 „
Németországban	784,000 „

E szerint Olaszországban és Franciaországban az utóbbi évek átlagos termésénél több bor termelt, tehát jó termés volt. Spanyolorzágnak 1891-ik évi bortermése közepesnek mondható, mert ott az átlagos bortermés körülbelül 25 millió hektoliterre becsülhető. Ausztria bortermése

az átlagos termésnél mintegy 800.000 hektoliterrel vagyis 22%-kal volt kevesebb; Magyarországon és Németországban pedig az 1891-ik évi bortermés mennyiségre nézve oly rosszul ütött ki, a minőre a statisztikai adatokban példát nem találunk. A szorosabb értelemben vett Magyarország átlagos évi bortermése ugyanis még a legutóbbi években is 4.000.000 hektoliterre, Németországa pedig 2.500.000 hektoliterre rugott. E két országban tehát a tavalyi termés csak egyharmadrésze volt az átlagos bortermésnek.

— **A keleti marhavész Oroszországban,** melyről már megemlékeztünk, egyre jobban terjed s ma már oly mérveket öltött, hogy az okozott károk milliókra mennek. Egy orosz-szai távirat szerint ugyanis a déli részeken a lebonkózott állatok száma december hó közepén mintegy 25.000, az elhullottaké pedig 150.000 volt. A vész terjedését az ottani enyhe tél is elősegíti.

— **A keleti marhavészt megakadályozandó,** a román kormány a szükséges lépéseket minden irányban megtette, nehogy a szomszéd államok nevezetesen Ausztria és Magyarország a legközelebb eselleg megkezdendő vám és kereskedelmi tárgyalások alkalmából nehézségeket támasszanak. Különösen a vész behurcolásától a román kormány ez idő szerint nem igen tart, mivel a forgalmi viszonyok Oroszországgal szemben teljesen rendezettek.

Piaczi értesítő

Budapesti gabonatözsde. Legújabb jelentés. Buza üzlet irányá ismét ellanyhult. A kínálat mérsékelte volt, a vételkezdő korlátolt és csak mintegy 8000 mázsa adatott el néhány krajczárral olcsóbb áron. A többi gabona nemekben gyér volt a forgalom és irány meg árák teljesen változatlanok maradtak.

Árak: Buza 7 frt 30 kr. — 8 frt 10 kr. — Rozs 6 frt 20 kr. — 6 frt 40 kr. — Árpa 5 frt 20 kr. — 7 frt 50 kr. — Zab 5 frt 60 kr. — 5 frt 90 kr. — Tengeri 4 frt 05 kr. — 4 frt 75 kr. — Repeze — Köles, 4 frt 10 kr. — 4 frt 25 kr.

A határinó üzlet mérsékelte forgalom mellett, dacára a kielégítő amerikai gabonaárfolyamoknak, tummyomó kínálat mellett lanyho irányu volt.

Budapesti Vetőmagvak. (Mauthner Ödön tudósítása az „Erdélyi Gazda” számára.)

Lőhere. Ugy a bel, mint a külföldön folyton szilárd hangulat volt a múlt hét szignaturája de forgalomról még sem lehet szó, mert kínálatnak még híre sem volt. Néhány tétel erősen megázott e mellett gyenge csiraképeségű áru belöldi szükségletre 65–70 frton vettett, Legelsőrendű minőséget 74–78 frton jegyzünk.

Luczerna. Az tinnep hetén az üzlet lassacskán mozgott néhány kisebb tétel minőség szerint 48–56 frton lett eladva.

Fehér herét nagyon keresnek és szép minőségért 90–95 frtot szivesen megadnak.

Baltaczim kínálat híján egyáltalán nem volt forgalomban.

Bükköny gyenge kereslet mellett 6–6½ frt. **Muharmag** bőven lesz kinnálva, de még az 5½–5¾ ár sem birt vételkedvet kelteni.

Répmag. Németországban a szépen megindult és folyton tartó kereslet által az árak átlag 2–3 márkával feljebb mentek, mely emelkedéshez az is hozzá járult, hogy a termelők a tavasz beálltával magasabb árakat remélve, várakozó állást foglalnak el.

Kolozsvár. 1892. dec. 29-én. Tiszta buza 7 frt — kr — 6 frt. — kr. Rozs 5 frt 30 kr. — 5 frt — kr. Törökbuza 4 frt 30 kr. — 4 frt 20 kr. Zab 4 frt 50 kr. — 4 frt 20 kr. Széna (legjobb) 2 frt 50 kr. Alomszalma 1 frt 40 kr. 100 kilogramonként. Fa kemény nem usztatott 3 frt — kr. Fagygyugyertya öntött 44 kr. Marhahus 56 kr., Konyhahús 6 kr. Rizs 20 kr. Gyöngykása 20 kr. Borsó 18 kr. Lencse 18 kr. Paszuly 8 kr. Burgonya hektoliterenként 3 frt. Savanyu káposzta kl. 10 kr. Savanyu répa 12 kr. S6 9 kr. Disznózsír 64 kr. Bors 1 frt 50. Hagyma 10 kr. Fokhagyma 20 kr.

Allatvásárok.

Budapest-kőbányai sertésvásár január hó 6-án Élénkebb forgalom mellett az e heti üzlet csendes volt.

Heti állagárak: magyar válogatott áru 320–380. klg. nehéz 45–46½ kr. 280–300 klg. nehéz 44½–45½ kr. Öreg 300 klg. tuli 42–43 kr. vidéki sertés 40–44—kr. Szerb 40—43 kr. román kr. tiszta klgk. Páronként 45 klg. ételsuly levonás és 4% engedmény szokásos.

Élesgyátrak: Uj tengeri 5:10; árpa 5:40 Kőbányán átvéve.

Debreczen. Heti állatvásár január 2. (Eredeti tudósítás). Szarvasmarha felhajtott 421 drb.; eladatott 205 drb. Ló felhajtott 500 drb.; eladatott 113. Sertés felhajtott 1700 drb.; eladatott 785 drb.

(Árak krajczároiban)

A piaczi czikkek	Mérték	Brassó	Csikszoreda	Deés	Dicső-Szent-Márton	Ezsbetváros	Fogaras	Gy-Szent-Miklós
Tiszta buza	mm.	744	950	640	650	800	835	750
Elegy buza	„	578	875	520	450	750	700	—
Rozs	„	542	723	440	450	600	473	500
Árpa	„	457	791	—	420	—	—	470
Zab	„	400	750	40	220	450	441	300
Törökbuza	„	40	612	420	350	480	471	420
Széna	„	210	400	400	250	160	200	800
Alomszalma	„	120	100	180	50	100	140	—
Tüzifa	km.	260	200	240	400	240	270	200
Marhahus	kg.	52	40	48	48	52	48	48
Deczember		11	7	3	30	31	4	5

A piaczi czikkek	Mérték	Sopst-Szent-György	Szamosújvár	Szász-Régen	Szászváros	Székelly-Udvárhely	Sz-Somlyó	Torda
Tiszta buza	mm.	700	620	680	750	690	—	650
Elegy buza	„	660	510	530	600	430	—	590
Rozs	„	509	500	500	550	400	—	500
Árpa	„	430	400	450	500	—	—	400
Zab	„	400	400	400	400	—	—	350
Törökbuza	„	420	400	400	450	400	—	400
Széna	„	450	200	280	180	800	—	200
Alomszalma	„	200	100	140	85	200	—	40
Tüzifa	km.	200	230	220	200	240	—	225
Marhahus	kg.	44	48	44	48	44	—	44
Deczember		27	2	29	31	3	—	1

A piaczi czikkek	Mérték	Gy-Fehérvár	Kézd-Vásárhely	Maros-Vásárhely	Medgyes	Nagy-Bnyed	Nagy-Szeben	Szegvár
Tiszta buza	mm	738	540	683	625	540	667	805
Elegy buza	„	665	350	618	560	480	597	615
Rozs	„	515	—	477	350	385	472	500
Árpa	„	—	330	377	—	—	530	—
Zab	„	540	180	418	200	310	457	486
Törökbuza	„	455	320	377	300	340	431	477
Széna	„	350	400	280	180	320	170	230
Alomszalma	„	200	110	120	80	220	120	120
Tüzifa	km.	260	250	320	280	250	350	250
Marhahus	kg	52	48	52	52	48	62	56
Deczember		24	29	29	22	5	30	29

Mütrágyak.

(A Hungaria mütrágya-kénavs, és vegyi ipar részvénytársaság jelentése az „Erdélyi Gazda” részére)

Mai jegyzések:

A beérkezett nagymennyiségű rendelmenyek következtében a mütrágya üzlet igen élénk forgalmu volt.

Superfoszfátok. Igep keresett árucikk. Csontliszt superfoszfát.

18–20% vízben oldható foszforsav és 4–17% légeny tart. 5 frt 90 — 6 frt

16–18% vízben oldható foszforsav és 4–11½% légeny tart. 5 frt 40 — 5 frt 50 kr. prima superfoszfát.

15–17% vízben oldható foszforsav tartalommal 5 frt 30 — 5 frt 40 kr. Ammoniak Superfoszfát.

11–12% vízben oldh foszforsav és 3–5% légeny tart. 6 frt 50 kr.

10–12% vízben oldh. foszforsav és 4–6% légeny tart. 6 frt 90 kr.

8–10% vízben oldh. foszforsav és 6–8% légeny tart. 8 frt 20 kr.

Tomas Salak. Állandóan szilárd. Jegyzéseink: 18–20% lisztfinoms. 3 frt 40 kr.

Chili Salétrom: Az árak tartósan szilárdak és egyelőre nincs kilásás arra, hogy ellanyhulnának. Jegyzéseink: Zsákkal Budapestben 13½ frt.

Kénsavas kali: 91–96% kénsavas kali tartalommal 12 frt.

Kénsavas Ammoniak: 20–21% légeny tart. 15 frt

Kali trágya: rét trágyázásra. 28–32% kali tartalommal 4 frt 50.

Felölös szerkesztő és kiadó:

SZENTERZSÉBETI SZAKÁTS PÉTER.

Főmunkatárs: Csikszentmihályi Sándor Péter.

Drassói vetőmagvak.

A tisztelt vevő közönséggel ezennel tudatjuk, hogy érdekei teljes biztosítása céljából a jövő tavaszi idényre nemesak herefelénk fognak arankaplombbal ellátatni, hanem összes magvaink a budapesti m. kir. állami vetőmagvizsgáló állomás olomzira alatt

csiraképeségi és tisztasági bizonyítvány

5 (4—*)

kerülnek forgalomba. — A aphyató fajok felől felvilágosít és előjegyzéseket elfogad gróf Teleki Arvéd drassói uradalmanak intézősége, Alsó-Fehérmegye, u. p. Szerdahely.

H I R D E T É S E K.

A Közművelődés Irodalmi és Műnyomdai Részvény-Társaság

KOLOZSVAR (FIÓKÜZLET BRASSÓBAN)

szíves figyelmébe ajánlja a modern graphikai követelményeknek megfelelően berendezett

Könyvnyomdáját

mely ujabban a legdiszesebb betűkkel szaporított s így a legkényesebb igényeket is kielégitheti. 8 (2-x)

Könyomdaja, Lithographiája

melyben a legjelesebb erők s a legkitünőbb gépek vannak alkalmazva, a fővárosi és külföldi nagyobb műintézetek méltó versenytársa.

Árai határozottak, olcsók.

Videki megrendeléseket pontosan teljesít.

Előfizetéseket elfogad az

„1848—49. TÖRTÉNELMI LAPOK“-ra.

Ára negyedévre 1 frt.

A „Közművelődés“
Irodalmi és Műnyomdai Részvénytársaság
kiadásában Kolozsvárt megjelent s kapható!

Mezőgazdasági apróságok

II-ik füzet, ára bérmentes meghúddással
1 frt 20 kr.

Irta: Ásványi Lajos, a kolozsmonostori m. k. gazd. tanintézet intézője.

Ezen 7 ivre terjedő és számos igen sikerült ábrával érzékített munka nagyon érdekesen foglalkozik, különféle kísérleti termelésekkel, a burgonya kultiválóval a kolozsmonostori gazd. tanintézet gazdaságában tenyésztett tiszta vértü pinzgau fajta szarvasmarhával, az erdélyi szarvarmarha leírásával, a mokány marha ismertetésével, a bivalylyal, végtelenen ismerteti a Hearson-féle tojásköltő gépet stb. stb.

Becses tartalmánál, gyakorlati értékénél s diszes kiállításánál fogva ezen munka nem hiányozhatik egy gazda könyvtárából sem.

Az 1 frt 20 kr az Erdélyi Gazda előfizetési utalványán is beküldheti.

Egeresi gipsz-, műtrágya- és
vegyitermékek gyára.

KRAMER J.

Ajánlja: párolt csontliszt, szuperfoszfát, Thomassalak, egeresi trágyafősz, chilisalétrom, kálisok és egyéb különleges műtrágya-termékeit szavatolt tartalom mellett.

A t. gazdaközönségnek rendelkezésére áll a gyár vegyészeti laboratoriuma is, mely vegyi vizsgálat nyomán megállapítja és javaslatba hozza az alkalmas műtrágyát. Ily vegyi vizsgálatokat a gyár díjmentesen eszközöl, szükséges hozzá 5 kiló talajminta és megjelölése annak, mi fog azon talajba vetetni.

Mindenemü felvilágosítással és részletes árjegyzékkel szívesen szolgál.

a műtrágya-gyár Egeresen

vagy annak központi irodája:

Budapest, V. Dorottya-utca 9. sz.

a hova a levelek és megrendelések intézendők.

10 2—*)

AZ

ELSŐ MAGYAR GAZDASÁGI GÉPGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSULAT

BUDAPESTEN.

1. A mezőgazdasághoz egyáltalában szükséges összes saját hazai gyártmányu, elismert kitünő gépeit és tajaímivelő eszközeit ajánlja.
2. Minden a gazdasági gépszakmába vágó felvilágosítással és tanácsal szívesen és díjmentesen szolgál.
3. Az összes gyártmányait magában foglaló képes árjegyzékét kívánatra készséggel megküldi.
4. A gyártelep Budapesten, külső váci-ut 7. szám alatt van és annak megtekintése érdeklődőknek készséggel megengedtetik. 9 (1-5)

Levél-czim:

ELSŐ MAGYAR GAZDASÁGI GÉPGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSULAT

BUDAPESTEN.

Mayfarth Ph.-féle

szabadalmazott normal aczél-ekék.

1-, 2-, 3- és 4 barázdások. —

Szántó föld és rét

boronák és hengerek

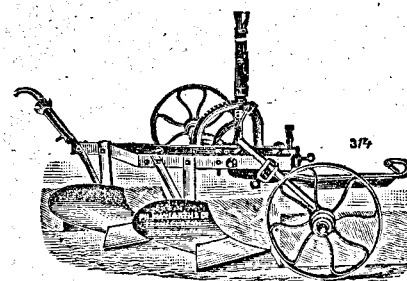
Szállitható

takaréküst kemenzők

mint takarmánygőzölők és

műmosó készülékek. Cséplőgépek kézi-, járgány- és gőz-

hajtásra.

3 (2=10)

Járgányok, szecskavágók,

darálók, répavágók

Szab. Blunt-féle zöldtakarmány-prések, gabona-tisztítók.

kukorica-morzsolók.

Mayfarth Ph. és Társa.

gazdasági gépek gyára.

Wien (Bécs) II., Taborstrasse 76-ik szám.

Katalogus ingyen. Képviselek kerestetnek.

A

LEGKITÜNÖBB MAGVAK

kaphatók

Mauthner Ödön

magkereskedésében

Főüzlet: **BUDAPESTEN** Fióküzlet:
Andrássy-ut 23. sz. Koronaherczeg-utca 18.

Arjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve
küldetik.

6 (3-52)

Mutatvány szám ingyen és bérmentesen.

Magyarország

legolcsóbb és legdiszesebb képes hetilapja

KÉPES CSALÁDI LAPOK

1893-ik év január hó 1-én

TIZENÖTÖDIK ÉVFOLYAMÁBA LÉP

magyar művelt, de különösen a magyar női művelt olvasó közönségnek legkedvesebb lapja.

A „Képes Családi Lapok” a magyar szépirodalmi lapok között legjobban el van terjedve.

A „Képes Családi Lapok” most lépett a 15-ik évfolyamába, mi eléggé bizonyítja, mennyire megnyerte e lap a magyar művelt közönség tetszését.

A „Képes Családi Lapok” szellemi részét, a magyar irodalom legelső írói nyújtják. A szerkesztőség dr. Murányi Armin, dr. Tolnai Lajos és dr. Váradi Antal kezében van, a kik sem fáradságai, sem költséget nem kímélnek, hogy a lap szelleme a művelt olvasók legmagasabb igényeit is kielégítse.

A „Képes Családi Lapok” munkatársai sorában vannak a többi között; Jókai, Mikszáth, Dolmány, Temérdek, Lauka, Tölgyesi, dr. Murányi Ernő, Csorba A., Pósa, Rudnyánszky, Beniczkyse Bajza Lenke, Büttner Lina, Nagyváradi Mira, Kövér Irma, V. Vadl Karolina, Harmath Lujza, Hevesiné Sikor Margit, stb. stb. hírneves írónk és írónőink.

A „Képes Családi Lapok” minden számában legkiválóbb művészek rajzai és képei után kitűnő illusztrációkat ad.

A „Képes Családi Lapok” minden számához legjobb írónktól egy regény teljes nyomtatott ívét kapják az olvasók díjtalanul s így egy év alatt alatt 5-6 regény birtokába jutnak, melyekhez mindig díszos boríték is járul.

A „Képes Családi Lapok” minden számában ügyesen összeállított sakrejtványok, apróságok és irodalmi ismertetéseket talál az olvasó; — s a lap előfizetőinek postájában a legszelleműsőbb társalgás folyik az előfizetők között, végül:

A „Képes Családi Lapok” minden kéthétben külön divat mellékletet ad, a mely a női közönségnek minden más divat lapot teljesen nélkülözhetővé tesz.

A „Képes Családi Lapok” előfizetése egy évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1.50, a ki az egész évi előfizetési díjához 80 krt küld, 4 regényt, a ki félévi előfizetéséhez 40 krt küld, 2 regényt s a ki negyedévi előfizetéshez 20 krt küld, 1 regényt kap bérmentesen jutalmul.

Előfizetéseket az év bármely napjától elfogad és levelező lapon ajtásra mutatvány számokat bárkinél díjtalanul küld:

6h A „Képes Családi Lapok” kiadó hivatala
Budapest, Nagykorona-utca 26. sz.

A M. KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK

vezérügynöksége

most: Budapest, VIII. kerület, József-körút 41. szám. ajánlja:

a m. kir. államvasutak gépgyára

a m. kir. államvasutak gépgyára

a m. kir. államvasutak gépgyára

a m. kir. államvasutak gépgyára

a m. kir. államvasutak gépgyára

felülmúlhatlan jóságú
gőzcsepplő garnitúráit,
malomczellokra különösen alkalmas
hengerkazános lokomobiljait,
teljesen vasból készült

szalmakazalozó gépeit,

szabadalmazott

Stibor-kőrfürészeit,

új szerkezetű, szállítható

gőz-kukoricamorzsolóit,

valamint mindennemű mezőgazdasági gépeit kedvező feltételek mellett

Arjegyzékek ingyen és bérmentve.

Tévedések kikerülése végett a levelezések, küldemények és megrendelések
7 (2-4) mindig csak így czimzendők:

A magyar kir. államvasutak gépgyára.

vezérügynökségének

Budapest, VIII. kerület, József-körút 41. szám.

